

Sprawozdanie Przewodniczącej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Uczelni Medycznych

Kadencja IX 2014 - IX 2019

W okresie trwania kadencji miało miejsce 8 posiedzeń KDBAUM, 5 podczas konferencji problemowych oraz 3 dodatkowe narady: 8.06.2015 r. w Warszawie, 01.03.2016 r. w Łodzi i 10.10.2016 r. w Gdańsku. Prowadzono także bieżące konsultacje merytoryczne głównie za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz telefonów.

1. Sprawy osobowe w KDBAUM

W związku z przejściem na emeryturę Ryszarda Żmudy z końcem marca 2016 r. dyrektora Centrum Informacyjno-Bibliotecznego w Łodzi (poprzednio BG UMŁ) do grona KDBAUM został przyjęty obecny dyrektor Centrum Witold Kozakiewicz.

We wrześniu 2018 roku członkiem KDBAUM została Pani dyrektor Scholastyka Baran – dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w następstwie poszerzenia składu KRAUM o przedstawiciela tej Uczelni.

Od 1 stycznia 2019 r. dyrektor Krzysztof Nierzwicki przestał pełnić jednocześnie funkcję Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu i Dyrektora ds. Biblioteki Medycznej CM UMK. Od 1 stycznia 2019 r. Biblioteką Medyczną kieruje Joanna Słomkowska, zastępczyni Dyrektora BU w Toruniu.

W związku ze zmianą, jaka nastąpiła na stanowisku dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (dyrektor Renata Sławińska przestała pełnić tę funkcję z dniem 01.06.2019 r.) nowym członkiem KDBAUM została dyrektor Dominika Sidorska.

Na spotkaniu KDBAUM w marcu 2016 tytuł honorowego członka KDBAUM został przyznany dyr. Anieli Piotrowicz oraz dyr. Ryszardowi Żmudzie. W chwili obecnej 2 osoby posiadają taki tytuł (Bolesław Howorka i Ryszard Żmuda).

Środowisko polskich bibliotekarzy medycznych poniosło w ostatnim roku ogromne straty w związku ze śmiercią Anieli Piotrowicz (zm. 19.XI.2018) wieloletniego dyrektora BG Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, która latach 2001-2010 pełniła także funkcję Przewodniczącej KDBAUM oraz Józefy de Laval (zm. 18.02.2019) dyrektora Biblioteki Głównej ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku w latach 1981-2002, niezwykle zaangażowanej we współpracę środowiskową. W uroczystościach pogrzebowych zarówno w Poznaniu, jak i w Gdańsku uczestniczyła przewodnicząca KDBAUM żegnając zmarłe w imieniu polskich bibliotekarzy medycznych.

2. MeSH

W czasie trwania kadencji kwestia Kartoteki MeSH-PL, jej nowego oprogramowania, miejsca posadowienia i dalszego rozwoju na potrzeby bibliotek medycznych nie została rozwiązana i jest nadal przedmiotem szeregu działań, których liderem jest ośrodek krakowski i poznański. Wobec braku możliwości kontynuowania współpracy z twórcą dotychczasowego oprogramowania Kartoteki Piotrem Krzyżaniakiem oraz stanowiskiem GBL w zakresie scalenia kartoteki MeSH-pl i Tez-MeSH, po wielu naradach, dyskusjach, pismach i zabiegach nastąpiło:

- zakończenie współpracy z PK.COM Piotr. Krzyżaniak

- odzyskanie danych z Kartoteki, które następnie posadowiono na serwerach CM UJ i CBI w Łodzi
- przekazanie przez firmę PK.COM do katalogu NUKAT wszystkich haseł z kartoteki MeSH-PL (wersja 2015), w tym także haseł niejawnych, które są ogromną i niekwestionowaną wartością kartoteki, bogactwem leksykalnym.

Od 2014 roku odbyło się szereg spotkań, podejmowano próby nawiązania współpracy z GBL i NUKAT. Ze względu na obecną sytuację Centrum NUKAT nie ma możliwości wykorzystania jego potencjału. Ośrodek krakowski przy współpracy bibliotekarzy z Poznania opracował koncepcję budowy nowej Kartoteki MeSH-Pol w oparciu o posiadane dane i przy założeniu wykorzystania nowego oprogramowania. Trwają nadal poszukiwania najkorzystniejszego sposobu wyboru twórcy tego oprogramowania, miejsca posadowienia produktu, sposobów współfinansowania projektu. Ostatecznego rozstrzygnięcia wymaga także kwestia praw własności do Kartoteki i zasad finansowania jej bieżącego utrzymania i dalszego rozwoju. Przywrócenie tego narzędzia z wszystkimi funkcjonalnościami jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego indeksowania literatury medycznej i tworzenia zasobów informacji przez polskie biblioteki medyczne.

3. Projekt przechowywania archiwalnych zasobów czasopism w polskich bibliotekach akademickich

Projekt jest realizowany od 2015 roku. Jego celem jest selekcja wybranych archiwalnych zasobów drukowanych czasopism znajdujących się w bibliotekach uczestniczących w projekcie. Zespół w składzie: Gdańsk, Kraków, Szczecin, Lublin, Wrocław, przygotował spójną politykę ich selekcji i archiwizowania. Zgodnie z założeniami temu procesowi zostaną poddane tytuły:

- o charakterze popularno-naukowym
- w językach niekongresowych
- wydane po 1945 roku
- o zamkniętym wpływie
- niewykorzystywane
- dostępne w innych Bibliotekach.

Zasadą jest pozostawienie w kraju każdego z tytułów tylko w 1 egzemplarzu oraz scaleniu ciągów poszczególnych tytułów tak, aby w ośrodku, który będzie przechowywał wiecześnie dany tytuł czasopisma zasób ten był jak najbardziej kompletny.

W 2016 roku Gdańsk udostępnił odpowiedni plik, który poszczególne biblioteki uzupełniały wskazując jakie tytuły, z jakiego okresu chcą usunąć. Łącznie wytypowano 1 050 czasopism. W chwili obecnej już poddano selekcji ponad połowę z nich. Najaktywniejsze są biblioteki z Lublina, Wrocławia i Gdańska. W efekcie tych działań w przepelnionych magazynach bibliotek uczestniczących w projekcie uda się wygospodarować wolne przestrzenie na nowe zbiory.

4. Forum Bibliotek Medycznych

Do połowy 2017 roku funkcję redaktora naczelnego Forum pełnił Ryszard Żmuda emerytowany dyrektor CIB w Łodzi. Do września 2019 r. wydano drukiem dwanaście tomów (24 zeszyty) tego półrocznika. W 2017 roku zgodnie z Uchwałą KDBAUM wydawanie FBM

zostało powierzone Bibliotece Głównej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, a na funkcję redaktora naczelnego desygnowano Irminę Utratę dyrektor tej Biblioteki. W tym samym roku zostało wystosowane odpowiednie pismo do JM Rektora WUM (X. 2017) z prośbą o wyrażenie zgody na przejęcie wszystkich zadań wynikających z kontynuacji wydawania FBM przez WUM i taką zgodę uzyskano. Ustalono, że czasopismo będzie ukazywać się tylko w wersji elektronicznej na zasadzie Open Access. Wobec konieczności dokończenia przez poprzedniego redaktora naczelnego procesu publikowania zaległych tomów FBM (w listopadzie 2018 r. skierowano do druku ostatni zeszyt), dopiero w 2019 roku ośrodek warszawski mógł rozpocząć prace nad nową formą i nowymi zasadami wydawania FBM.

5. Dostęp do źródeł

W związku ze stale rosnącymi kosztami zakupu elektronicznych zasobów naukowej informacji medycznej, podejmowano próby ich obniżenia, poprzez prowadzenie wspólnych negocjacji z dostawcami, popieranie wniosków o tworzenie nowych konsorcjów, zabieganie o włączenie kolejnych baz do zasobu Wirtualnej Biblioteki Nauki (uzyskanie 50% dofinansowania do zakupu z MNiSW), w tym także do licencji krajowej. W 2018 roku ośrodek gdański zgromadził dane statystyczne dotyczące wykorzystania bazy ClinicalKey, które miały zostać wykorzystane w procesie negocjacyjnym przy jej zakupie z firmą Elsevier. Niestety ze względu na różną politykę dotyczącą subskrypcji baz danych realizowaną przez poszczególne uczelnie, nie udało się podjąć skutecznych wspólnych działań w tym obszarze.

6. doc@med

Obserwowany w ostatnich latach szeroki dostęp do pełnotestowych baz danych, z których na bardzo dogodnych warunkach może korzystać środowisko naukowe, sprawił, iż odnotowano znaczący spadek zainteresowania wypożyczeniami międzybibliotecznymi, w tym poprzez system doc@med. Po licznych dyskusjach, na posiedzeniu KDBAUM w dniu 7 września 2015 roku w Sopocie, podjęto decyzję, iż z dniem 31 grudnia 2015 r. ostatecznie zostanie wygaszona współpraca z systemem doc@med, bowiem ponoszone przez biblioteki, na rzecz właściciela oprogramowania firmy PK.COM Piotr Krzyżaniak, roczne koszty utrzymania systemu, były wyższe od opłat uzyskiwanych za świadczone tą drogą przez Biblioteki usługi międzybiblioteczne. Odpowiednie pismo zostało skierowane do firmy PK.COM w grudniu 2015 roku, zawierało jednocześnie prośbę o przekazanie danych wprowadzonych do doc@med przez Biblioteki uczestniczące w tym projekcie w okresie trwania współpracy. Po wielu monitach udało się w 2016 roku odzyskać te dane, które zostały zarchiwizowane na serwerach w Łodzi i we Wrocławiu. W marcu 2016 na spotkaniu KDBAUM ustalono, że ze względu na niewielką liczbę artykułów zamawianych drogą elektroniczną do końca czerwca tego roku biblioteki uczelni medycznych i CMKP będą bezpłatnie świadczyć sobie takie usługi. Zasadę tę następnie przedłużono bezterminowo. Wobec obserwowanej stałej marginalizacji wypożyczeń międzybibliotecznych uznano także, iż bezcelowe jest budowanie przez akademickie biblioteki medyczne nowego systemu do realizacji tej usługi.

Mając na uwadze możliwość wykorzystania, odzyskanych z systemu doc@med danych o zasobach polskich czasopism drukowanych znajdujących w polskich bibliotekach akademickich, pojawiła się (X 2016) inicjatywa rozbudowy katalogu CKCZ poprzez jego zasilenie tymi danymi. Skierowane zostało pismo do dyrektora Głównej Biblioteki Lekarskiej z

propozycją takiej współpracy przy jednoczesnym zasygnalizowaniu potrzeby modernizacji dotychczasowego oprogramowania CKZC i uregulowania praw własności w odniesieniu do danych wprowadzanych przez lata przez poszczególne biblioteki do Katalogu. Niestety nie udało się uzyskać porozumienia w tym obszarze. Dane z doc@med w dalszym ciągu pozostają zarchiwizowane.

7. Przekazywanie danych do Polskiej Bibliografii Naukowej (PBN)

Zagadnienia związane z wypełnianiem przez biblioteki zrzeszone w KDBAUM obowiązku przekazywania danych bibliograficznych z lokalnych baz bibliograficznych do PBN oraz z przeprowadzaną kategoryzacją jednostek naukowych za lata 2013-2016 były przedmiotem dyskusji w ramach KDBAUM oraz bardzo licznych bieżących konsultacji pomiędzy ośrodkami. W październiku 2015 roku przygotowano i przekazano Przewodniczącemu KRAUM opracowaną przez KDBAUM opinię w sprawie problemów z realizacją obowiązku przekazywania danych o publikacjach naukowych do PBN. Na bieżąco wymieniano się informacjami i dzielono doświadczeniami. Uruchomiona została także specjalna lista dyskusyjna poświęcona zagadnieniom bibliograficzno-bibliometrycznym, której członkami są bibliotekarze zaangażowani w tworzenie instytucjonalnych bibliografii.

8. Konferencje Problemowe

W kadencji 2014-2019 odbyło się 5 środowiskowych konferencji problemowych:

- XXXIII Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Biblioteka Główna Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
7-9 września 2015 r.
*Medyczna biblioteka naukowa w morzu informacji,
potrzeb i możliwości*
- XXXIV Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
29 czerwca - 1 lipca 2016 r.
Biblioteka przyszłości
- XXXV Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
18-20 września 2017 r.
Library as a Service
- XXXVI Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
17-18 września 2018 r.
Biblioteki medyczne wobec współczesnych wyzwań: otwarta nauka – otwarta przestrzeń
- XXXVII Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Biblioteka Medyczna Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
16-18 września 2019 r.

9. Pozostała działalność

- W listopadzie 2014 roku Jubileusz 85-lecia urodzin i 60-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Stella Fronczak wieloletni zasłużony bibliotekarz z Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc. W uroczystościach w Warszawie uczestniczyła przewodnicząca KDBAUM wraz z przedstawicielami Konferencji i złożyła Jubilatce życzenia w imieniu grona polskich bibliotekarzy medycznych.
- W czerwcu 2015 r. na zaproszenie Dyrektora GBL Wojciecha Giermaziaka członkowie KDBAUM uczestniczyli w obchodach 70-lecia Głównej Biblioteki Lekarskiej; Na ręce Dyrektora GBL w imieniu środowiska akademickich bibliotekarzy medycznych Przewodnicząca złożyła gratulacje i życzenia.
- W czerwcu 2017 r. Przewodnicząca KDBAUM skierowała pismo do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów w sprawie wymagań dotyczących podawania w analizach bibliometrycznych wartości wskaźnika IC. Uzyskano odpowiedź, iż wskaźnik ten nie jest obowiązkowy.
- Przewodnicząca KDBAUM pozostaje członkiem Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich.

DYREKTOR
Biblioteki Głównej

mgr inż. Aneta Grygorowicz